[2024] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 743 : 2024 INSC 24

ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 491)

08 ਜਨਵਰੀ 2024

[ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਯਾਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ; 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜੇਕਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹਨ; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ; ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਅਤੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1973 - ਐੱਸ.ਐੱਸ. 432, 433, 433ਏ ਅਤੇ 435 - ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ - ਬਿਲਕੀਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਅਤੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਗੈਂਗਰੇਪ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ - ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ:

ਆਯੋਜਤ: ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 1992 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਦੇਸ਼

10.08.2022 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਹੈ - 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੋ। [ਪਾਰਾ 56, 70]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 32 – ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ – ਆਰਟ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਗੈਂਗਰੇਪ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ 32. ਗੋਧਰਾ ਟਰੇਨ ਸਾੜ ਕਾਂਡ - ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ:

ਹੋਲਡ: ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਨੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 - ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਰਾਜ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 22.2-22.3, 56]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 32 - ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ - ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਗੈਂਗਰੇਪ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ - ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ:

ਹੋਲਡ: ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀੜਿਤਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਲਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 32 ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪਰਾ 27, 56]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਸੈਕਸ਼ਨ 432, 433, 433ਏ ਅਤੇ 435 - ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ - ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਾਹੋਦ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ - 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 433 ਅਤੇ 433ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ - ਮਾਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ - ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ 10.08.22 ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ:

ਆਯੋਜਤ: ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। 432, ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. 432 (7) ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। 432 (1) ਅਤੇ (2), ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ 10.08.2022 ਨੂੰ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ

ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ - ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ - ਮਾਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 11 ਦੋਸ਼ੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬਦਨਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 13.05.2022 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, (ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ) ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 10.08.2022 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 33.8, 33.9, 46, 56]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 432, 433, 433ਏ ਅਤੇ 435 - ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਜਾਂਚ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਾਹੋਦ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। - 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ - ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 433 ਅਤੇ 433 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ - ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪੂਰਵ

ਪਰਿਪੱਕ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ 10.08.22 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਅਤੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ - ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ:

ਹੋਲਡ: 10.08.2022 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁਆਫੀ - ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ 13.05.2022 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 432(7) ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਦਾਹੋਦ ਵਿਖੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਦਾਹੋਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 50.4, 56]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 432(2) - ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ - ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਲੋੜ:
ਹੋਲਡ: ਧਾਰਾ 432(2) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੱਸਣ ਲਈ - ਰਾਇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵੀ ਭੇਜੀ

ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ, "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਸ਼ੈੱਲ" ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 51, 52.2, 52.3]

ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾ - ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ - ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ:

ਹੋਲਡ: ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੱਟਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ - ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਦੋਸ਼ੀ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਸੀ - ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਸਜ਼ਾ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ - ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਸੀ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਸੀ - ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 54.3-54.4]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 32 - ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਮਾਮਲਾ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਗੈਂਗਰੇਪ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ। ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ - 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ:

ਆਯੋਜਤ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ

ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ - ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੱਚੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਗਤ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਅਨੁਛੇਦ 14
ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਅਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਧਾਰਾ 142 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣੋ ਜੋ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਾਂਝੀ' ਉਨਾ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਇਮਪਗਨਡ ਆਰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। [ਪਾਰਾ 62, 70]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ 433 - ਸਮੀਕਰਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' - ਦਾ ਅਰਥ - 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਜਦੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:
ਆਯੋਜਤ: ਸਮੀਕਰਨ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 433 ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ - ਸਮੀਕਰਨ " ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ" ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। , ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ - ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ - ਵਿਵੇਕ ਨਿਯਤ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜੱਜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 32.2, 33.2, 33.3, 33.5, 33.6]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 – ਧਾਰਾ 432, 433, 433 ਏ ਅਤੇ 435 – ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ – ਇਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ:

ਆਯੋਜਤ: ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ - ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ, ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ - ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਵਿਗੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੰਗੀਨ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ; ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ - ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਕੈਨੀਕਲ

ਅਭਿਆਸ, ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੜੱਪਣ. [ਪਰਾ 49]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 432, 433 ਏ - ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ - ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ:

ਆਯੋਜਤ: ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਮਾਫੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ - ਕੀ ਧਾਰਾ 433 ਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ - ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 432 (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। - ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਨੀਤੀ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਉਹ ਜੱਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432(2) - ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਆਰਡਰ ਗਲਤ ਹੈ; ਕਿ ਆਰਡਰ ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਰਡਰ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। [ਪਰਾ 55]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਧਾਰਾ 432, 433, 433 ਏ ਅਤੇ 435 - ਮੁਆਫੀ - ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ:

ਆਯੋਜਤ: ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੜੱਪਣ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ - ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 50]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 – ਧਾਰਾ 432, 433, 433 ਏ ਅਤੇ 435 – ਮਾਫੀ – ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ – ਮਾਫੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ – ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ, ਮਾਫੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨਤਾ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਕਲਾ 72 ਅਤੇ 161 [ਪਾਰਾ 30-32.5]

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ - ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ:

ਹੋਲਡ: ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਹੋਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਹੈ - ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ; ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਖਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਰੱਖਿਅਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਥੰਮ ਹੈ - ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ - ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਸ ਲਈ, ਮਨਮਾਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਝਰਨੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ। [ਪਾਰਾ 63, 68]

ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ - ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ:

ਹੋਲਡ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਅਤੇ ਉਪ ਚੁੱਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਜਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ - ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਉਪ-ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ , ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਪ ਚੁੱਪ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ। [ਪਾਰਾ 44.1, 44.2, 45]

ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ - ਦਾ ਅਰਥ:

ਆਯੋਜਤ: ਇਨਕਿਊਰੀਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 44.1]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 21 - ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ - ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ - ਕਦੋਂ:

ਆਯੋਜਤ: ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਜਾਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ - ਇਹ ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਮੂਲ ਤੱਤ ਹੈ - ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 58, 60]

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - ਧੋਖਾਧੜੀ - ਦਾ ਅਰਥ - ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 42, 43, 43.1]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ [2015] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 613 : (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1; ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, [1966] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 744 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1967 ਐਸ.ਸੀ 1 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 796 : (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 595; ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2012] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 85 : (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 452 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1196 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1980 ਐਸ.ਸੀ 2147; ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 552; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ [2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 716 : (2010) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 216; ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਲਲਨ' (VIII) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2006] 4 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 742 : (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 613; ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਹਿਮਦ ਆਜ਼ਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 287 : (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 731; ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [1992] ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 592 : (1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 653; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [2003] 5 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 716 : (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 349; ਤਹਿਸੀਨ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ [2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 : (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 72; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਵੀ. ਦਾਭੋਲਕਰ [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 306 : (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 702; ਜਸਭਾਈ ਮੋਤੀਭਾਈ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਹਾਜੀ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 58 : (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 671; ਥੰਮਨਾ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਵੀਰਾ ਰੈਡੀ [1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 73 : (1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 62; ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ [1976] ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 552 : (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 470; ਏ.ਪੀ.ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਟੀ.ਖਾਨ [2003] 6 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 490 : (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 616; ਹਨੂਮੰਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ [1982] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 595 : (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 177; ਰਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2022) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 52; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 698 : (2000) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 394; ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਏਪੀ ਸਟੇਟ [2006] 7 ਸਮਰਥਨ ਐਸਸੀਆਰ 81: (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ 161; ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2008] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 93 : (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 767; ਸ਼ਰਦ ਹੀਰੂ ਕੋਲੰਬੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2018] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 720 : (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 718; ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 727 : (2007) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243; ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ [2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1035 : (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 114; ਬੀ ਪੀ ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 589: (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 331; ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ
ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ [1982] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 365 : (1981) ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 87; ਕਵਲੱਪਰਾ ਕੋਟਾਰਾਥਿਲ ਕੋਚੁਨੀ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਰਾਜ, [1960] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 887; ਕੇ. ਅੰਬਾਜ਼ਾਗਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ [2003] 5 ਸਮਰਥਨ ਐਸਸੀਆਰ 610 : (2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 767; ਸਨਾਬੋਇਨਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ [2003] 1 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 874 : (2003) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 78; ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [2001] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 442 : (2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 750; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ [2012] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 608 : (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 346; ਟੀ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2000] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1040 : (2000) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 168; ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1012 : (2014) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 466; ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਜਸਵੰਤਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 477 : (2006) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 359; ਅਹਿਮਦ ਹੁਸੈਨ ਵਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਅਦ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2009] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 719 : (2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 254; ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ [2002] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1006 : (2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 388; ਰਸ਼ੀਦੁਲ ਜਾਫਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1201; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2021) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 292; ਹਿਤੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 467/2022); ਸਤੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (2021) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 580; ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1950) ਐਸਸੀਸੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਐਮਪੀ 119; ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਮ ਮਹਿਬੂਬਖਮ ਪਠਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1177 : (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 570; ਸਤਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2000] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 858 : (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 170; ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਹਾਕ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਕਾਜ਼ਮ ਪਾਸ਼ਾ [2009] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1098 : (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 748; ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪ ਸੂਡਾਨ [2016] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 560 : (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 509; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ [2011] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 126 : (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 476; ਅਲਿਸਟਰ ਐਂਥਨੀ ਪਰੇਰਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2012] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 145 : (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 648; ਰਾਵਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [1995] 6 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 195 : (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 175; ਸੋਮਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [2012] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1155 : (2013)

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 382; ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ [2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 471 : (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 363; ਐਸ.ਜੀ. ਜੈਸਿੰਘਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, [1967] 2 ਐਸਸੀਆਰ 703 : ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1427; ਈ.ਪੀ. ਰਾਏੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਟੀ.ਐਨ. [1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 348 : (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 3; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [2007] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 932 : (2007) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 606; ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 656 : (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 296; OPTO ਸਰਕਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ [2021] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 81 : (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 707; ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ [1992] 1 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 226 : (1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 305; ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜੂ [2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 520 : (2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 465; ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [1987] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 702 : (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 288; ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [2018] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 155 : (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 448; ਏ.ਆਰ.ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 914 : (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 500; ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਨੇਸ਼ ਆਨੰਦ [2001] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1036 : (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 407; ਰਤਨਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜਾਟ [2017] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 682 : (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 340; ਮੁਹੰਮਦ ਗਿਆਸੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ.ਪੀ. [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 153: (1997) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 287; ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਜ [2003] 2 ਸਮਰਥਨ ਐਸਸੀਆਰ 235: (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 121; ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਰਾਭਾ ਬਨਾਮ ਖਗੇਂਦਰਨਾਥ ਨਾਥ [1961] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 133 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1961 ਐਸ.ਸੀ 334; ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਚ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਮੂਰਤੀ [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 255 : (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 817; ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1961) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 440; ਪੂਨਮ ਲਠਾ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਲ. ਵਧਵਾਨ [1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1123 : (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 347; ਰਾਜ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ, ਸੀਬੀਆਈ ਬਨਾਮ ਨਲਿਨੀ [1999] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1: (1999) 5 ਐਸਸੀਸੀ 253; ਐੱਸ.ਪੀ.ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ [1993] 3 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 422 : (1994) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481; ਕੇ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ [2008] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 454 : (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481; ਕੇ. ਜੈਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨ ਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1194; ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 2022 ਐਸ.ਸੀ 4705; ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ [1991] 3 ਐਸਸੀਆਰ 64 : (1991) 4 ਐਸਸੀਸੀ 139; ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. [1989] 1 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 623 : (1990)

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 109; ਮੁਕੇਸ਼ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ [2004] 4 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 127: (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 387; ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [2000] 1 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 69 : (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488; ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [1988] 3 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1102 : (1989) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 204; ਮਨਸੁਖਲਾਲ ਵਿਠਲਦਾਸ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1997] 3 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 705 : (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 622; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਵਾਨ [1999] 2 ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 211: (1999) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 355; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭੂਪ ਸਿੰਘ [2008] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1306 : (2009) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 268; ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 206: (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 75; ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2001) 8

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 306; ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 727 : (2007) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243; ਸ਼ਰਦ ਹੀਰੂ ਕੋਲੰਬੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2018] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 720 : (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 718; ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਾਨ ਮਹਿਬੂਬਖਾਨ ਪਠਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1177 : (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 570; ਸੂਰਿਆ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ [2013] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 452 : (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 222 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿੰਟਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ (ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 66069/09, 130/10 ਅਤੇ 3896/10), (2016) ECHR 317; ਐਨੀਸਮਿਨਿਕ ਬਨਾਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (1969) 2 ਡਬਲਯੂ.ਐਲ.ਆਰ 163 : (1969) 1 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ 208; ਬਿਡਲ, ਵਾਰਡਨ ਬਨਾਮ ਪੇਰੋਵਿਚ, 274 ਯੂ.ਐੱਸ 480 (1927) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਵੇਟਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ; ਥਾਮਸ ਐਲ. ਪੈਂਗਲ, ਪਲੇਟੋ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਬੇਸਿਕ ਬੁੱਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1980; ਹੈਲਸਬਰੀਜ਼ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ; ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ; ਮੁਆਫੀ; ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ; ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ; ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਕਾਂਡ; ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ; ਗੈਂਗਰੇਪ; ਕਤਲ; ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੰਗਾ; ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ; ਛੋਟ ਨੀਤੀ; ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ; ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ; ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ; ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਅਜਨਬੀ; ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ; ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ; 1992 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ; ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ; ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ

ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ; ਮਨਮਾਨੀ; ਮਾਲਾ ਫਿਦਾ; ਵਿਕਲਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰ; ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਨੂੰਨ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ; ਰੀਸੀਡਿਵਿਜ਼ਮ; ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ; ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ; ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਕਮ; ਨਿਆਂਇਕ ਯੋਗਤਾ; ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ; ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਫੈਸਲੇ; ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ; ਛੁਟਕਾਰਾ; ਦਿਆਲੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ; ਆਰਾਮ; ਕੈਦ; ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ; ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ; ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; 1992 ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਨੀਤੀ; ਧੋਖਾਧੜੀ; ਛੋਟ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 23.01.2014; ਦਮਨ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ; ਸੁਪ੍ਰੈਸਿਓ ਵੇਰਿ ਸੁਝਿਓ ਛੂਠਾ; ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ; ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਨ; ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ; ਉਪ ਚੁੱਪ; ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ; ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ; ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੜੱਪਣ; ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ; ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ; ਵੇਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ; ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਾਂਝੀ; ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ|

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491।

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ) ਦੇ ਨਾਲ

2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 319, 326, 352, 403 ਅਤੇ 422।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਗ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਨਾ ਭੱਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਮਾਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰ. ਬੰਬਾਰਡੇ, ਯੋਗੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਸ਼ਮੀ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਮਿਤਾ ਹਜ਼ਾਰਿਕਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗਰੋਵਰ , ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵਿਕਾ ਤੁਲਸਿਆਨੀ, ਆਕਰਸ਼ ਕਾਮਰਾ, ਸੌਤਿਕ ਬੈਨਰਜੀ, ਸ਼ਾਦਾਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਾਰਿਸ਼ਾ ਫਰਾਸਾਤ, ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਰੋਹਿਨ ਭੱਟ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਆਨੰਦ, ਅਮਨ ਨਕਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਿਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਤਾਸ਼ਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਗਾਂਕਾ ਅਦਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਸੂਰਯਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਰਾਜੂ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਵੀ. ਚਿਤੰਬਰੇਸ਼, ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਐੱਸ. ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਸੀ ਅੰਨਮ ਵੇਂਕਟੇਸ਼, ਸੀ. ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਘਿਲਦਿਆਲ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵਯਾਨੀ ਭੱਟ, ਯਸ਼ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ, ਨਿਖਿਲ ਚੰਦਰ ਜੈਸਵਾਲ, ਦਿਵਿਕ ਮਾਥੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੂਪਾਕਸ਼ੀ ਸੋਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਜਲ ਢੋਲ। ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੋਨਿਕਾ ਤਾਟਰ, ਪਵਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੋਤੀ ਵਰਮਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਨਹਿਰਾ, ਸਤਿਆ ਰੰਜਨ ਸਵੇਨ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕਾਂਤ, ਪ੍ਰਨੀਤ ਪ੍ਰਣਵ, ਅਲਭਿਆ ਧਮੀਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੇਘਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਂਕਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ, ਅਮਿਤ ਤਿਵਾਰੀ, ਸ਼ੈਮੇਂਦੂ ਮੁਖਰਜੀ, ਰਜ਼ੁਪਤੀ ਨਾ. , ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਨਚੀਕੇਤਾ ਜੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਨੀ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਨੀ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੀਜ਼ਾਨ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਜਗਤ ਜੋਸ਼ੀ, ਅਸਤੀਕ ਗੁਪਤਾ, ਊਦਭਵ ਸਿਨਹਾ, ਅਰਸ਼ ਚੌਹਾਨ, ਆਯੂਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਆਯੂਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਪੰਕਜ ਸਿੰਘਲ,

ਆਯੂਸ਼ ਆਨੰਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਏ. ਤੋਮਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੇਅਸ ਬਾਲਾਜੀ, ਵੈਭਵ ਦਿਵੇਦੀ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਨ ਕੇ.ਚੌਰਸੀਆ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹਲਤਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਕਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਦਰਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਸੁ. ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸਯੁਜ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਐੱਮ., ਭਾਸਕਰ ਗੌਥਮ, ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਗੋਪਾਲ ਐਲਕਰ, ਸੌਰਭ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਰੂਸ਼ੀ ਗੁਪਤਾ, ਦਿਵਯਾਂਸ਼ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਵਤਸ, ਸ਼ੈਲਜਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿੰਕੀ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਪਦਮਨਾਭਨ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਨਗਰਨਾਥਨਾ, ਜੇ.

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਖਾਸ	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1	ਮੁਖਬੰਧ	3-5
2	ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ	5-9
3	ਅਸਲ ਪਿਛੋਕੜ	9-25
4	ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦਾ ਕਾਊਂਟਰ ਐਫੀਡੇਵਿਟ	25-47
5	ਬੇਨਤੀਆਂ	47-87
6	ਆਰਗੂਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ	87-101
7	ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨੁਕਤੇ	101-251
	(ਏ) ਪੁਨਰ: ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 1: ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ?	102-106
	(ਅ) ਪੁਨਰ: ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 2: ਕੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹਨ?	106-117
	(i) ਛੋਟ: ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ	117-136
	(ਸੀ) ਪੁਨਰ: ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 3: ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ?	136-186

	(ਡੀ) ਪੁਨਰ: ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 4: ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ?	186-218
	(i) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2): ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ	218-227
	(ii) ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ	227-237
	(ਈ) ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ	237-241
	(ਐੱਫ) ਰੀ.: ਬਿੰਦੂ ਨੰ.5: ਕੀ ਹੁਕਮ?	241-251

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

8	ਸਿੱਟਾ	251

ਮੁਖਬੰਧ:

ਪਲੈਟੋ, ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਦ ਲਾਅਜ਼' ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ (ਥਾਮਸ ਐਲ. ਪੈਂਗਲ, ਦ. ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਬੇਸਿਕ ਬੁੱਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1980)। ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ, ਪਲੈਟੋ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਰਦ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ, ਬਲਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਹ ਉਪਚਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੰਡ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ (ਟ੍ਰੇਵਰ ਜੇ. ਸਾਂਡਰਸ, ਪਲੈਟੋ ਦਾ ਪੀਨਲ ਕੋਡ: ਟ੍ਰੈਡਿਸ਼ਨ, ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ, ਐਂਡ ਰਿਫਾਰਮ ਇਨ ਗ੍ਰੀਕ ਪੇਨੋਲੋਜੀ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1991)।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧੀ ਇਲਾਜਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਕਲਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਬੋਝ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ- ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ।

ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਸੰਦੇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਇੱਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਏਆਈਆਰ 1980 ਐਸਸੀ 2147 ("ਮਾਰੂ ਰਾਮ") ਵਿੱਚ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ ਜੇ. ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ|

"**77.** ... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਰੁਝਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਅਤੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਦਰਸ਼ ਅਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

XXX XXX XXX

79. ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ - ਕੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਆਸ ਜਾਂ ਇੱਛਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਅਪਰਾਧੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋਵੇ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਲਵੇਗਾ। ਵਾਲਮੀਕ ਰੋਜ਼ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਿਨੇ-ਦਿਨ ਵਾਲਮੀਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇੱਕ ਔਰਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦੇ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ:

2. ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 (ਜਿਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 28.02.2002 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਿ 27.02.2002 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

2.1 ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਿਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491, 2022 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ, ਜੋ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦਾ ਵੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਧੀ ਦਾ ਸਿਰ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਭਰਾ, ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਭੈਣਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਫੁੱਫਾ, ਫੁੱਪੀ, ਮਾਮਾ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚਾਚਾ, ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਚਾਚਾ) ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.2 ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੂਹਿਕ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ, ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰ. 634, ਮੁੰਬਈ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.3 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 352, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਡਾ. ਮੀਰਨ ਚੱਢਾ ਬੋਰਵੰਕਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਨੈਕਰਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ, ਖੋਜੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ , ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

2.4 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 319 ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ ਸੁਭਾਸ਼ਿਨੀ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਇਸ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਭਾਸ਼ਿਨੀ ਅਲੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਵੂਮੈਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ; ਰੇਵਤੀ ਲੌਲ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਵਰਮਾ, ਲਖਨਊ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ, ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

2.5 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 326, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਮਹੂਆ ਮੋਇਤਰਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਨਗਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਹੂਆ ਮੋਇਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 10.08.2022।

ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2.6 ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਵੂਮੈਨ (NFIW) ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 403 ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਵੂਮੈਨ (NFIW) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 04.06 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। .1954 ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮਾਫ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ। 09.07.1992 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ.

2.7 ਅਸਮਾ ਸ਼ਫੀਕ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 422 ਅਸਮਾ ਸ਼ਫੀਕ ਸ਼ੇਖ, ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਿਤੀ 10.08.2022

2.8 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਅਸਲ ਪਿਛੋਕੜ, ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 10.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸਲ ਪਿਛੋਕੜ:

3. ਅਸਲ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਦਭਾਗੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 04.03.2002 ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਛੋਟੇ ਲਈ "ਐਫਆਈਆਰ") ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 25.03.2003 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ-ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2003 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 118 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ("ਸੀਬੀਆਈ" ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ)।

3.1 ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 19.04.2004 ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। 12 ਵਿਅਕਤੀਆਂ, 6 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੰਗਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

3.2 ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਨੇ 2004 ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 192 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2004 ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 192, 06.08.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰ. 161 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਧੀਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਾਹੋਦ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। 13.01.2005 ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 143, 147, 302, 376(2)(ਈ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ "ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ")।

3.3 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਨੇ 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 634 ਵਿੱਚ 21.01.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ; ਉਸ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਸ਼ਮੀਮ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ; ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਸਮੇਤ 12 ਹੋਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਕਤਲ, ਦੰਗਾ-ਫਸਾਦ ਆਦਿ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਚੌਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 143, 147, 148, 302 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਧਾਰਾ 376 (2)(ਈ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ; ਧਾਰਾ 376(2)(ਜੀ) ਦੂਜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੋਮਾਭਾਈ ਗੋਰੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 217 ਅਤੇ 218 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.4 05.08.2013 ਨੂੰ, ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 2013 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 305 ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਚੰਦਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ,

ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.13 ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3.5 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 21.01.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਰਾਜ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ ਭਾਟਕਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਵੀ.ਕੇ. ਤਾਹਿਲਰਮਾਨੀ, ਜੇ.ਜੇ. ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2009 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1020-1023, 487, 487, 487, 2009, 4.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੰਗੇ, ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਤੇ 2011 ਦਾ 271 ਸਿਰਲੇਖ ਜਸਵੰਤਭਾਈ ਚਤੁਰਭਾਈ ਨਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਭਰੇ ਕਦਮ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖਲਨਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਢਿੱਲ, ਭੁੱਲ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹੇਠ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3.6 ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 10.07.2017 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 4290/2017, 4705/2017 ਅਤੇ 4716/2017 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 20.11.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 78312 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

3.7 ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਨੇ 2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 727-733 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੁਰਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 23.04.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਆਮ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 50,00,000/- (ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਨਾਥ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਚੈਰਿਟੀ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ|

3.8 ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ 14 ਸਾਲ 5 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 6 ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ, ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 4573 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 433 ਅਤੇ 433ਏ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ "CrPC")। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ 433 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੋਵੇਗੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ. ਸ੍ਰੀਹਰਨ, (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1 ("ਵੀ. ਸ੍ਰੀਹਰਨ") ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ (ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ।

3.9 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਫਿਰ 01.08.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਕੋਲ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 432 ਅਤੇ 433ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.10 ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਕਤ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 14.08.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ, ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3.11 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 03.01.2020 ਨੂੰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 5 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ।

3.12 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 03.02.2020 ਨੂੰ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਰਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ 19.02.2020 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੀ ਮਿਤੀ 03.02.2020 ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ।

3.13 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2019 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.03.2020 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 432(7)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ. ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡਰ ਅਜੇ ਵੀ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3.14 20.07.2021 ਨੂੰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ; ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੋਧਰਾ; ਸਕੱਤਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਗੋਧਰਾ (ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ)।

3.15 ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੋਧਰਾ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 10 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਨੇ ਕੇਸ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3, ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਚੰਗਾ ਸੀ।

3.16 18.08.2021 ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਸੀਬੀਆਈ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

3.17 ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਵੀ. 22.03.2021 ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.), ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ 16.11.1978 ਅਤੇ 11.05.1992 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ 11.04.2008 (ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 11.04.2008) ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਮਤਾ ਮਿਤੀ 11.04.2008 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ 11.04.2008 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 2 (ਸੀ), 2 (ਡੀ) ਅਤੇ 4 (ਡੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਦ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਲੰਘਣੀ ਹੈ। 28 ਸਾਲ (ਸ਼੍ਰੇਣੀ 2(ਡੀ)) ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3.18 ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 135 ਆਫ਼ 2022 ਸੀ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2022) 8 ਐਸਸੀਸੀ 552 ("ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ। ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ"), ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਉਸਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਾਂ।

3.19 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 09.07.1992 ਦੇ ਮਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 (ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਉਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼, (2010) 4 ਐਸਸੀਸੀ 216 ("ਜਗਦੀਸ਼") ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ। 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

i. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇਗੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(7) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ii. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਪਰਿਪੱਕ ਰਿਹਾਈ ਸਮੇਤ, ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ, ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

iii. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ।

3.20 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ 26.05.2022 ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

3.21 ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੋਧਰਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸਬ-ਜੇਲ, ਗੋਧਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਰਥਾਤ, ਮਿਤੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਫਰਲੋ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਘਟਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਰੋਲ/ਫਰਲੋ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਲ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਹਾਜ਼ਰ' ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ।

3.22 ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੇਸਰਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ, ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 09.06.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਸਬੰਧੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਮੁੰਬਈ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਲ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ, ਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੇਸਰਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਲੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਮਨਲਾਲ ਮੋਢੀਆ, ਮਿਤੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ, ਬਿਪਿਨਚੰਦ ਕਨ੍ਹਈਆਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਰਾਜੂਭਾਈ ਬਾਬੂਲਾਲ ਸੋਨੀ, ਬਕਾਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ, ਜਸਵੰਤਭਾਈ ਚਤੁਰਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ।

3.23 28.06.2022 ਨੂੰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13.

3.24 ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਦੁਆਰਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

3.25 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ 10.08.2022 ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

3.26 ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦਾ ਕਾਊਂਟਰ ਐਫੀਡੇਵਿਟ:

4. ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ ਆਰ ਐੱਲ.) ਨੰ. 319 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਰ ਦਾਅਵੇ, ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸੀ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਢਲੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

4.1 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ (ਸੁਭਾਸ਼ਿਨੀ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਲਲਨ' (VIII) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 613 ("ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਹਿਮਦ ਆਜ਼ਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 731 ("ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਹਿਮਦ"); ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 653 ("ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ"); ਅਤੇ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 349 ("ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ")।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ/ਅਜਨਬੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ' ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਅਜਨਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ|

4.2 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। 2004 ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 634. ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ' ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ ') ਵਜੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਹਿਸੀਨ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 72 ("ਤਹਿਸੀਨ") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ

4.3 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਨਹੀਂ ਹਨ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਖੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ 'ਤੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਵੀ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਾਭੋਲਕਰ, (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 702 (“ਐਮ.ਵੀ. ਦਾਭੋਲਕਰ”); ਜਸਭਾਈ ਮੋਤੀਭਾਈ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਹਾਜੀ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ, (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 671 (“ਜਸਭਾਈ ਮੋਤੀਭਾਈ”); ਅਤੇ ਥੰਮੰਨਾ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਵੀਰਾ ਰੈੱਡੀ, (1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 62 (“ਥੰਮੰਨਾ”)।

4.4 ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਕੈਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਭਾਵ 1992 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਉਹ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੈਦੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1992 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਜੋ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1992 ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਲ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨਾਮਾਤਰ ਰੋਲ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-2 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਗਵਰਨਿੰਗ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੋਤਸਵ"।

4.5 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ 25.05.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ 31.05.2022 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 08.06.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 09.06.2022 ਨੂੰ ਦਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 17.06.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 09.07.1992 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ,

ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ (ਸੀਬੀਆਈ) ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। . ਇਸ ਲਈ, ਸੱਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਕੈਦੀਆਂ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ 28.06.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 11.07.1992 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ/ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਚੰਗਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4.6 ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਜਗਦੀਸ਼ ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"**29.** ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਕੇਸ਼ਰਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ, ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 19.02.2021।	-
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ, ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
9.	28.06.2022 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ.
10.	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਕੇਸ਼ਰਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-3 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

30. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ਭਾਈ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

		ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ਭਾਈ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ-ਆਰਜੀ-4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

31. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਮਨਲਾਲ ਮੋਧੀਆ, ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	**ਦਸਤਾਵੇਜ਼**	**ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ**
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਮਨਲਾਲ ਮੋਧੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ.ਜੀ-5 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

32. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਮਿਤੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	**ਦਸਤਾਵੇਜ਼**	**ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ**
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਮਿਤੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰਜੀ -6 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

33. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਬਿਪਿਨਚੰਦਰ ਕਨਈਆਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।

10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਬਿਪਿਨਚੰਦਰ ਕਨਈਆਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨੈਕਸਰ ਆਰਜੀ -7 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ।

34. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਰਾਜੂਭਾਈ ਬਾਬੂਲਾਲ ਸੋਨੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਰਾਜੂਭਾਈ ਬਾਬੂਲਾਲ ਸੋਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰਜੀ -8 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

35. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਬਕਾਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ, ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	**ਦਸਤਾਵੇਜ਼**	**ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ**
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਬਕਾਭਾਈ ਖੀਮਾਭਾਈ ਵਹੋਨੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰਜੀ -9 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ।

36. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਗੋਵਿੰਦਭਾਈ ਅਖੰਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

		ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

37. ਕੈਦੀ, ਗੋਵਿੰਦਭਾਈ ਅਖੰਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-10 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

38. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਜਸ਼ਵੰਤਭਾਈ ਚਤੁਰਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਜਸ਼ਵੰਤਭਾਈ ਚਤੁਰਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ -11 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

39. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਰਮੇਸ਼ਭਾਈ ਰੂਪਾਭਾਈ ਚੰਦਨਾ, ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਰਮੇਸ਼ਭਾਈ ਰੂਪਾਭਾਈ ਚੰਦਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-12 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

40. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਉਰਫ਼ ਲਾਲਾ ਵਕੀਲ, ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ|

ਸ. ਨੰ.	ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ
1.	ਅਚਨਚੇਤੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਤੀ 23.02.2021।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
2.	ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀਬੀਆਈ, ਐਸਸੀਬੀ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 11.03.2021 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
3.	ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਆਰ. ਬੰਬਈ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
4.	07.03.2022 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
5.	ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਐਮ ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 07.03.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
6.	ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗੋਧਰਾ ਸਬਜੇਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
7.	ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।
8.	09.06.2022 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
9.	ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 28.06.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ।
10.	ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ।	ਨੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਦੀ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਉਰਫ ਲਾਲਾ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ-13 ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4.7 ਇਸਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਯੋਗ ਹੈ।

5. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ।

ਬੇਨਤੀਆਂ:

6. ਅਸੀਂ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ; ਸਿੱਖਿਆ ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ।

6.1 ਅਸੀਂ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਨਾ ਭੱਟ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6.2 ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

7. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭਾਰੀ ਛੋਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਪੀੜਤ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਝੰਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7.1 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 432(7) (ਬੀ) ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 470 ("ਰਤਨ ਸਿੰਘ"); ਏ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਟੀ. ਖਾਨ, (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 616 ("ਐਮ.ਟੀ. ਖਾਨ,"); ਹਨੁਮੰਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ, (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 177 ("ਹਨੂਮੰਤ ਦਾਸ") ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ

7.2 ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

7.3 ਸਬੰਧਤ ਮਾਫ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 09.07.1992 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਮਾਫੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ 08.05.2014 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 452 ("ਸੰਗੀਤ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕੂਲੇਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਛੋਟ ਥੋਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਆਦਿ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ। 09.07.1992 ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ 23.01.2014 ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ: ਪਹਿਲਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 2014 ਦੀ ਨੀਤੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

7.4 ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 11.04.2008 ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦਾ 13.06.2008 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਅਪਰਾਧ, ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 2 (ਸੀ), 2 (ਡੀ) ਅਤੇ 4 (ਈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਮਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੈਦ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ 28 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਦ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

7.5 ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ; ਅਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ, (2022) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 52 ("ਰਾਮ ਚੰਦਰ"), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਟੇਕਹੋਲਡਰਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਏਜੰਸੀ (ਸੀਬੀਆਈ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

7.6 ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, (2000) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 394 ("ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ"); ਸੰਗੀਤ; ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 595 ("ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਸਕਰ") ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਾਫ਼ੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

7.7 ਅੱਗੇ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ , (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 161 ("ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ"); ਮਾਰੂ ਰਾਮ; ਸੰਗੀਤ; ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਿਤ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

7.8 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ। ਉਕਤ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ, ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 767, ("ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ"), ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਛੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

7.9 ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ: (i) ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ; (ii) ਆਰਡਰ ਖਰਾਬ ਹੈ; (iii) ਆਦੇਸ਼ ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (iv) ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; (v) ਆਰਡਰ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।

7.10 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

7.11 ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਸੀਆਰਐਲ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2019 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 4573 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 17.07.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 13.03.2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 17.07.2019 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 01.08.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, (i) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਅਤੇ (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ

ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ) ਤੋਂ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.02.2020 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਵੀ 19.02.2020 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ 20.07.2021 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ।

7.12 ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਫਰਵਰੀ 2021 ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ) ਨੇ ਮਿਤੀ 22.03.2021 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਦਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਾਲ ਤੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 07.03.2022 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ 'ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ' ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। 26.05.2022 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮਿਤੀ 09.06.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਸਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ।

7.13 ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਸਿਰਫ 4 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ ਹੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

7.14 ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਜੱਜ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ, ਮਿਤੀ 03.01.2020 ਅਤੇ 22.03.2021 ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦਾ ਉਦੇਸ਼। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ 'ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਪਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

7.15 ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੇਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ 2,000/-, ਕਤਲ ਦੇ 14 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। .

ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਹਰੇਕ ਨੂੰ 34,000/- ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ (ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ) ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਸਥਾਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ' ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕੈਦ ਨਹੀਂ। ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮਾਤਰ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਗਏ। ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 34,000/- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੱਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ 'ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ' ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਵੇਕ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 64 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਦ ਹੀਰੂ ਕੋਲਾਂਬੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 718 ("ਸ਼ਰਦ ਕੋਲਾਂਬੇ") ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ ਰਾਜ, (2007) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243 ("ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ") 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

7.16 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਮਸ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਰੇਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। . ਕਿ 10.08.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ (ਆਰਡਰ) ਹਰੇਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਰੋਲ/ਫਰਲੋ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ:

i. ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 1121001200158/2020 ਉੱਤਰਦਾਇਕ-ਦੋਸ਼ੀ, ਮਿਤੇਸ਼ ਚਿਮਨਲਾਲ ਭੱਟ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 354, 304 ਅਤੇ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਰੋਲ/ਫਰਲੋ ਦੌਰਾਨ 19.06.2020 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

ii. ਦੋਸ਼ੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ਭਾਈ ਰੂਪਾਭਾਈ ਚਡਾਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੇਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 02/2015 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7.17 ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਵਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਮ ਅਤੇ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

7.18 ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ.135 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ 17.07.2019 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7.19 ਕਿ 10.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪੀੜਤਾਂ-ਬਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਸਲ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ। ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 114 ("ਰਾਜਨ") ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਨੇ 03.02.2020 ਨੂੰ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਪੰਚਮਹਾਲ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ।

7.20 ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 435(1)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 11.07.2022 ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੋਲੀ "ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ" "ਮਸ਼ਵਰੇ" ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਿ ਕਿਉਂ ਹਰੇਕ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7.21 ਮਨ ਦੀ ਇਹ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ 10.08.2022 ਦੇ ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅੜੀਅਲ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਿਉਂ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀ 26.05.2022 ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਤ ਹਨ। ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਪ੍ਰਜਨਨ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

7.22 ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 491 ਆਫ 2022 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। 2004 ਦਾ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 634, ਮੁੰਬਈ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ), ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 326 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ

ਵਜੋਂ ਹੈ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 51ਏ (ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8.1 ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

(i) ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਬੰਧਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੀਪੀ ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 331 ("ਬੀ.ਪੀ ਸਿੰਘਲ") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।) ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ.

(ii) ਇਹ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਐੱਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (1981) ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 87 ("ਐੱਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(iii) ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 32 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਕਲਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਕਵਲੱਪਾ ਕੋਟਾਰਾਥਿਲ ਕੋਚੁਨੀ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ, (1960) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 887 ("ਕੋਚੁਨੀ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iv) ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਅਜਨਬੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇ. ਅਨਬਾਜ਼ਗਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 767 ("ਕੇ. ਅਨਬਾਜ਼ਗਨ") ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

(v) ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(vi) ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੀਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਾੜੇ ਤਰਕ ਵਾਲੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

(vii) ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀਤਾ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਦਰਭ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਪਰੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸਨਾਬੋਇਨਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ, (2003) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 78 ("ਸਨਾਬੋਇਨਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ") 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

(viii) ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵੀ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਸੇਧਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

(ix) ਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ , ਨਾਲ ਹੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ 354 ਦੇ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਮੁੜ-ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ, ਸਨਾਬੋਇਨਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, 2001 (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 750 ("ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ")। ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗਲਤ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(x) ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕਿ 2014 ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ 2014 ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

(xi) ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ 'ਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ। ਉਸ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਦਮੇ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(xii) ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੂਸ ਕੋਜਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਜੂਸ ਕੋਜਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੈਮਪਟੋਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਗੈਰ-ਅਪਮਾਨਯੋਗ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡਬੱਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ

ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 346 ("ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ") 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(xiii) ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 2002 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

8.2 ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

9. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 352 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗਰੋਵਰ, ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

(i) ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ, ਅਰਥਾਤ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.), ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਨੇ 03.01.2020 ਅਤੇ 22.03.2021 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਾਏ ਚੰਗੀ ਸੀ- ਨੇ ਤਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ii) ਕਿ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਸੀ। 34,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ। ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 34 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਸਾਰਥਕ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਦ ਕੋਲੰਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iii) ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਜਬ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਇਹ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੁਠਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(iv) ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ (1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ, (2) ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦਾ ਪੱਤਰ। , (3) ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਅਤੇ (4) ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਤਰ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(v) ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੈਰੋਲ/ਫਰਲੋ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 304, 306 ਅਤੇ 354 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ-ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(vi) ਕਿ ਪੀੜਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ 26.05.2022 ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਮਹਾਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ।

(vii) ਇਹ ਛੋਟ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਕ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਤੇ ਗੈਰ ਤਰਕਹੀਣ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

viii) ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435(1)(ਏ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਅ, ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ 'ਮਸ਼ਵਰੇ' ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

(ix) ਅੱਗੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੰਚਮਹਾਲ, ਗੋਧਰਾ ਦੀ ਰਾਏ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫੀ ਵਾਲਾ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਸੁਭਾਅ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

(x) ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਅਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਰਥ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

10. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 319 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਨਾ ਭੱਟ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕੀਲ ਹੈ।

11. ਸ੍ਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਨਿਜ਼ਾਮੂਦੀਨ ਪਾਸ਼ਾ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 403 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੀ.ਸ੍ਰੀਹਰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੀ ਜੇਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਾਜ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵਾਦ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਟੀ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2000) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 168 ("ਟੀ.ਕੇ.ਗੋਪਾਲ"), ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2014) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 466 ("ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ"), ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਜਸਵੰਤਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2006) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 359 ("ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਜਸਵੰਤਭਾਈ") ਅਤੇ ਅਹਿਮਦ ਹੁਸੈਨ ਵਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਅਦ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 254 ("ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਅਦ")

12. ਸ੍ਰੀ. ਐੱਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਨਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

ਮੁਆਫੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਹਿਮਦ ਆਜ਼ਮੀ; ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ/ਅਜਨਬੀ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12.1. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 319 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਅਰਥਾਤ, ਸੁਭਾਸਿਨੀ ਅਲੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਮ.ਵੀ. ਦਾਭੋਲਕਰੰਦ ਜਸਭਾਈ ਮੋਤੀਭਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਇੰਟਰਲੋਪਰ ਅਤੇ ਚੁੱਝੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ 'ਦੁਖਦਾਈ ਵਿਅਕਤੀ' ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਨ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

12.2. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13, ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.05.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 135 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਭਾਵ, 1992 ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਉਹ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1992 ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕੈਦੀ ਅਤੇ 10.08.2022 ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12.3. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 10.08.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ(ਆਰਡਰ) ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ; ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ; ਐਸ.ਪੀ., ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ, ਮੁੰਬਈ; ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.)। ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12.4. ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 28.06.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ/ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੱਸੀ। 11.07.2022 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 10.08.2022 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

2.5 ਜਗਦੀਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, "ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ "ਜੀਵਨ" ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

12.6 ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 06.08.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(7) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਸੀ।

12.7 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

13. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। 2022 ਦਾ ਨੰਬਰ 135; ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ, (2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 388, ("ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਿਊਰੇਟਿਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

13.1. ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ. ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਮਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

13.2. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਆਰਡਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ 'ਲੋੜੀਂਦੀ' ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਤਾਂ 'ਹੋ ਸਕਦਾ' ਅਤੇ ' ਕਰੇਗਾ ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 13 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਿਊਰੇਟਿਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ:

i) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1 ("ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਰਡਰ XLVII। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਊਰੇਟਿਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ii) ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ 13.05.2022 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੁਲਝ ਗਏ ਹਨ। ਰਸ਼ੀਦੁਲ ਜਾਫਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਟੇਟ, 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨ ਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1201 ("ਰਸ਼ੀਦੁਲ ਜਾਫਰ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, (2021) 9 ਐਸਸੀਸੀ 292 ("ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ") ਅਤੇ ਹਿਤੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰ. 467/2022) ("ਹਿਤੇਸ਼") ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

iii) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ/ਮੁੜ-ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ, 2023 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ "ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿੰਟਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ (ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 66069/09, 130/10 ਅਤੇ 3896/10), (2016) ECHR 317 ("ਵਿੰਟਰ") ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, "ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੋਖਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ: ਕੈਦੀ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵੱਲ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਯੋਗ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।" ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 13 ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੇਦਾਗ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

iv) ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਤੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, (2021) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 580 ("ਸਤੀਸ਼") ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜਾਂ ਅਸਲ

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ।

v) ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਰਟ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਥਿਤ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੋਟ ਦੇ ਕੈਦ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਰਿਮਿਟੇਬਲ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਾਲ ਹੈਰਿੰਗ ਹੈ।

vi) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੁਹਾਈ।

vii) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਸੀ, ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ 'ਹੋਰ' ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ; ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1950) ਐਸਸੀਸੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਐਮਪੀ 119 (“ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ”) ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਾਮ ਮਹਿਬੂਬਖਾਮ ਪਠਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2013) 1 ਐਸਸੀਸੀ 570 ("ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਮ ਮਹਿਬੂਬਖਮ ਪਠਾਨ")। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਰਦ ਕੋਲੰਬੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, "ਜੇਕਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਸਲ ਵਾਕ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

15. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 7 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ:

15.1. ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 13.12.2022 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

15.2. CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦਾ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰਾਏ ਮੰਗਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ। ਕਿ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ।

15.3. ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 27.09.2019 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 7 ਦੁਆਰਾ 6,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

15.4. ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਜਵਾਬ ਦਲੀਲਾਂ:

16. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ:

(i) ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਸੀ।

(ii) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ "ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ" ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲੇ ਨੇ "ਜਨਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਸੀ, ਕੌਮ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਸਤਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 170 ("ਸਤਪਾਲ") ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਹਾਕ ਬਨਾਮ ਕਾਜ਼ਮ ਪਾਸ਼ਾ, (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 748 ("ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਹਾਕ")। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਹੱਮਦ ਇਸਹਾਕ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਧੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਲਚਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਉਲਟ "ਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iii) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iv) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਯੋਗਤਾ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਦਮੇ ਤੋਂ

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।

(v) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਿਆ, ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਥਾਨ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਰਿੰਕਿਊਰੀਅਮ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਐੱਮ. ਟੀ. ਖਾਨ ਅਤੇ ਹਨੂਮੰਤ ਦਾਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(vi) ਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੀ. ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿ ਇਹ 13.05.2022 ਦੇ ਆਰਡਰ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਹਲੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(vii) ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪ ਸੂਡਾਨ, (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 509 ("ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ") ਵਿੱਚ 'ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ.

ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਹੈ।

16.1. ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੀਬੀਆਈ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਏ ਗੋਧਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾ

432(2) ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ, ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 (2) ਵਿੱਚ 'ਮੇਅ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ।

16.2. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ 17.11.2021 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ 10.08.2022 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੋ ਕਿ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

16.3. ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 09.07.2022 ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਮਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ 17.10.2022 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਅਰਥਾਤ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਰਾਏ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਰ 06.07.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 09.07 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। .2022 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 11.07.2022 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

16.4. ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਿਤੀ 18.06.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ (ਸੀਬੀਆਈ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਰਾਏ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ।

16.5 ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

16.6 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 30.08.2023 ਨੂੰ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋਰ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਪਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16.7 ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ, ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲ. ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਉਸਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮਿਤੀ 05.08.2013 ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ" ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੇ ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। 13.05.2022 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

16.8. ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਗੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਰੋਲ ਅਤੇ ਫਰਲੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਲੂਕ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਨਰਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

16.9 ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸਨ। ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਲੂਕ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਸਲੂਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਝਲਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਆਮ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

17. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 326 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ। ਇਹ ਕਿ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਫ਼ੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਸਲੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

17.1. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਵਿੱਚ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 135,

2022 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 135 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 05.08.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿ ਦੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ "ਨਾਟਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ" ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿ ਇਹ ਦਮਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਸਮੀਕਰਨ ਗਲਤ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਕੋਰਟ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ, (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 476 ("ਰਮੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ"), ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਗਲਤੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਲਿਸਟਰ ਐਂਥਨੀ ਪਰੇਰਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 648 ("ਅਲਿਸਟਰ ਐਂਥਨੀ ਪਰੇਰਾ"), ਰਾਵਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 175 ("ਰਵਜੀ") ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।) ਅਤੇ ਸੋਮਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (2013) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 382 ("ਸੋਮਨ")

18. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗਰੋਵਰ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 352 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। CRPC. ਦੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਕਾਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਸ਼ਰਦ ਕੋਲੰਬੇ, ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ, (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 363 ("ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ") ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18.1. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਪੁਨਰਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਿ ਮਾਫੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਦੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

18.2. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ 09.07.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਹੈ। ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ), ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 319 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਨਾ ਭੱਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਸਾਲ 2021 ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 66.7% ਦੋਸ਼ੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਐਸ. ਜੀ. ਜੈਸਿੰਘਾਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1427 ("ਐਸ. ਜੀ. ਜੈਸਿੰਘਾਨੀ") ਅਤੇ ਈ.ਪੀ. ਰੋਯੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਟੀ.ਐਨ., (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 3 ("ਈ.ਪੀ. ਰੋਯੱਪਾ "), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

19.1. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ, ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, (2007) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 606 ("ਮਹੇਂਦਰ ਸਿੰਘ"); ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 296 ("ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ")।

20. ਮਿਸਟਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨਿਜ਼ਾਮੂਦੀਨ ਪਾਸ਼ਾ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 403 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 13 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ OPTO ਸਰਕਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ, (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 707 ("OPTO ਸਰਕਟ") ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨੁਕਤੇ:

21. ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ:-

1) ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ?

2) ਕੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹਨ?

3) ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ?

4) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ?

5) ਕੀ ਆਰਡਰ?

ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ

ਜਵਾਬ: ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 1: "ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ?"

22. ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਆਫ 2022 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੂਪਾ ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਰੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਿਊਰੇਟਿਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ।

22.1. ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਆਫ 2022 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੀੜਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਲੱਡ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨਗੇ। ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਜੇਕਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰੇਸ਼ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ।

22.2. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ-III. ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ - ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਜੋ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ" ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ-III ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

22.3. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਅਰਥਾਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੀ। ਪਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਨੂੰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 491 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ, ਖਾਸ ਤੌਰ

'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ।

ਜਵਾਬ: ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 2: "ਕੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹਨ?

23. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

23.1. ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਅਜਨਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸਮੇਤ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਸੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਰੋਸਾ ਐਮ.ਵੀ.'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਦਾਭੋਲਕਰ ਅਤੇ ਜਸਭਾਈ ਮੋਤੀਭਾਈ।

23.2. ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਮਲਾ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

23.3. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 319 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਕਤ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪੱਖ/ਅਜਨਬੀ ਹਨ। . ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਪਟਾਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਫਲੱਡ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਸ੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ, (1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 305 ("ਜਨਤਾ ਦਲ") ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜੂ, (2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 465 ("ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ") ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤੀਜਾ ਧਿਰ, ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਨਬੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ 'ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

23.4. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, (ਟਾਡਾ ਐਕਟ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਐਮ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੱਲ ਅਜਨਬੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

24. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 326 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੱਟ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਬੰਧਤ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। (ਵੀਡੀਓ ਬੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘਲ)।

24.1. ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਯੋਗ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਸਪੀ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

24.2. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਚੁਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, "... ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਅਸਲ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ।

24.3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਅਜਨਬੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਡੀਐਮਕੇ ਆਗੂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ, ਜੇ. ਜੈਲਲਿਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇ. ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਨੂੰ।

25. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 352 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ, ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਹਾਰਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾੜੇ-ਪੱਖੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਹੈ।

25.1. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ

25.2. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

25.3. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੋ ਕਿ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਜਨਤਕ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਘਿਨੌਣੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਸ਼ੀਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 288 ("ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ") ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 448 ("ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ")

25.4. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚਿਲਡਰਨ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ/ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ-ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ|

25.5. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਫੈਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਸ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

26. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 319 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਅਪਰਨਾ ਭੱਟ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੇ। ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ। ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

26.1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਏ.ਆਰ.ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ, (1984) 2 ਐਸਸੀਸੀ 500 ("ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ") ਦੇ ਪੈਰਾ 6 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

26.2. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਨੇਸ਼ ਆਨੰਦ, (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 407 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਤਨਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜਾਟ, (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 340 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ।

27. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਵੀ ਹੈ। ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਪ੍ਰਮਾਇੰਟ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

ਛੋਟ: ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ

29. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਮੁਹੰਮਦ ਗਿਆਸੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (1997) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 287 ਵਿੱਚ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਜਾਰਜ ਬਰਨਾਰਡ ਸ਼ਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਦਾ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਅੱਜ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ।

29.1. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬੋਧੀ-ਈਸਾਈ ਜੱਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰੁਣਾ (ਦਇਆ) ਅਤੇ ਕਰਮ (ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੀਤੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕੰਮ ਲਈ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ।

30. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਕਲਪਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ, ਮਾਫੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਜ, (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 121 ("ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਜ")। ਅਨੁਛੇਦ 72 ਅਤੇ 161 ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 72 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 161 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 72 ਅਤੇ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432, 433 ਜਾਂ 433-ਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

30.1. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ੀ ਇੱਕ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਫੀ ਨੂੰ "ਮੁਆਫੀ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਮਾਫੀ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ"। ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ। 'ਮੁੜਨ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ, ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ। ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਆਫੀ ਇੱਕ ਵਾਕ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ. ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਾਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

30.2. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਰਤ ਚੰਦਰ ਰਾਭਾ ਬਨਾਮ ਖਗੇਂਦਰਨਾਥ ਨਾਥ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 334 ("ਸਰਤ ਚੰਦਰ ਰਾਭਾ") 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿਓ; ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਜੋ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਹੈ;

ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਘਟਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੇਟਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਸਰਤ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਹੈ।

30.3. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਚ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਮੂਰਤੀ, (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 817 (" ਐਚ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਮੂਰਤੀ")।

30.4. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਦਰੁਸਤਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ/ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਇਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

30.5 ਸਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਰਿਹਾਈ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ 'ਤੇ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿੱਟ. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪਏ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸ਼ਰਤੀਆ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1938 'ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ:

(ਏ) ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਟਾਓ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ੀਰੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਹਾਲਾਂਕਿ "ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਘਟਾਓ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

(i) ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1961) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 440 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ "ਸਮੁੱਚੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ", ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(ii) ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫ਼ੀ, ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਆਫੀ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਆਫੀ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ੀਰੋ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਸਿਰਫ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ, ਪੂਰੀ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

(iii) ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ ਜੋ ਸੇਵਿੰਗ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਜੇਕਰ ਉਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਛੋਟੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਸਕੀਮਾਂ। ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਕੈਦ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਲਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 433-ਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 433-ਏ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਤੋਂ ਬਚੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 433-ਏ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਰੋਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

(iv) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਤਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੱਟ ਜੋ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਪਾਹਜ ਜਾਂ ਸੋਗ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ|

(v) ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਜੇ. ਨੇ ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਧਰਮ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਰੋਧਕ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿਰੋਧਕ ਰੂਪ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਜਾਂ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੋਧਕ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 72 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਨਿਰੋਧਕ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਸੋਧ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਉਲਟ-ਉਤਪਾਦਕ ਹੋਵੇਗੀ|

(ਬੀ) ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਜ਼ਮਾਨਤ', 'ਫਰਲੋ' ਅਤੇ 'ਪੈਰੋਲ' ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਪੱਤੀਆਂ, ਘਰੇਲੂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਿਹਾਈ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਦੋਸ਼ੀ / ਕੈਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਰਿਹਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਰੋਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਹੈ। ਕੈਦ ਤੋਂ ਸ਼ਰਤੀਆ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਮਿਆਦ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਟਣ ਲਈ।

(ਸੀ) ਪੂਨਮ ਲਠਾ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਲ. ਵਧਵਾਨ, (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 347 ("ਪੂਨਮ ਲਥਾ"), ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਰੋਲ ਕੈਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਰਿਹਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਕੈਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਪੈਰੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ ਜਾਂ ਫਰਲੋ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕੈਦੀ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

32. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, CrPC ਦੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 432, 433, 433ਏ ਅਤੇ 435 ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

"432. ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।— (1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂ ਰੀਮਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ (ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ-

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਕੋਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਥੋਪਦਾ ਹੈ।

(7) ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 433 ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ

"ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, -

(ਏ) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

433. ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ- ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬਦਲੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ (1860 ਦਾ 45) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਲਈ;

(ਬੀ) ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ;

(ਸੀ) ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਕੈਦ ਲਈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ;

(ਡੀ) ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

433 ਏ. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ।— ਧਾਰਾ 432 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੌਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 433 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

435. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।— (1) ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ 433 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ-

(ਏ) ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 (1946 ਦਾ 25) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਕੋਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਬਾਹੀ, ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ।"

32.1. ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ (ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਥੋਪਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ।

32.2. ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 433 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

32.3. ਸੈਕਸ਼ਨ 433-ਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਜਾਂ ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੌਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 433 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਹੁੰਦੀ।

32.4. ਧਾਰਾ 434 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ 433 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

32.5 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਧਾਰਾ 435 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ 433 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ (ਏ) ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਬਾਹੀ, ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਾਂ (ਸੀ) ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 435 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਬਿੰਦੂ ਨੰ.3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 3 : ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ?

33. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਿੰਦੂ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33.1. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਏ ਐਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

33.2. ਸੈਕਸ਼ਨ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। , ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ

ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

33.3. CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

33.4. ਧਾਰਾ 432 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜੱਜ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਤਰਕਪੂਰਣ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਇਕਸਾਰਤਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੈਦ ਦਾ ਸਥਾਨ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਂਚ, ਸਗੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

33.5 ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਗੱਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।

33.6. ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

33.7. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(ਏ) ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੀ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 401 (ਮੌਜੂਦਾ CRPC. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ) ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 401 (1) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ CrPC ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਕੋਡ ਜੋ ਕਿ CrPC, 1973 ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 402(3) ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ CrPC ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"**9.** ...(1) ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਮੇਤ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਜੇਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। . ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ

ਚੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ;

(2) ਕਿ ਚੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(3) ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ। ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੈਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(4) ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੈਦੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਨੂਮੰਤ ਦਾਸ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸਥਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਸੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਪਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਐਮ.ਟੀ. ਖਾਨ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ। ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ

ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. ਇਸ ਲਈ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ਡੀ) ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸੱਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ-ਰਾਜ, ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ। ਪੁਲਿਸ, ਸੀਬੀਆਈ ਬਨਾਮ ਨਲਿਨੀ, (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 253 (“ਨਲਿਨੀ”)। "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 432(7) (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। , ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ-ਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

33.8. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਨੂੰ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। 3 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਲਈ 17.07.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ।

33.9. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਐਨੀਸਮਿਨਿਕ ਬਨਾਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, (1969) 2 ਡਬਲਯੂ.ਐਲ.ਆਰ 163 : (1969) 1 ਸਾਰਾ ਈ.ਆਰ 208 ("ਅਨਿਸਮਿਨਿਕ"), ਹੈ। ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਨੀਸਮਿਨਿਕ ਵਿੱਚ, "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ" ਜਾਂ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦੇ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ , ਜੋ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਧੂਰਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

33.10 ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ।

34. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ. ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. .1 – ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮਾਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

35. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 4573 ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 4573 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ 13.03.2020 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਕੈਦੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 135 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ:

(i) ਕਿ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸਨੇ 01.08.2019 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ;

(ii) ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 14.08.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ;

(iii) ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਮੁੰਬਈ ਨੇ 03.01.2020 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ;

(iv) ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 03.02.2020 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ,

(v) ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ 19.02.2020 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

35.1. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 05.08.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਿਸ ਪਹਿਲੂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਕਿ 05.08.2013 ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ (ਗੁਜਰਾਤ

ਰਾਜ) ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। . ਪਰ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ।

35.2. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

36. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਨੂੰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 135 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ:

ਏ. ਕੀ 9.7.92 ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ?

ਬੀ. ਕੀ 'ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ' ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਜਗਦੀਸ਼, (2010) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 216', ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

X X X

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ:

X X X

ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਨੇ ਸੀਆਰਐਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ.305/2013. ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਕਾਰਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਚਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 17.7.19 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਉਸਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ।

ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੰਡਮਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 9.7.92 ਦੀ ਨੀਤੀ (ਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ) "ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼, (2010) 4 ਐਸਸੀ 216" ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ।

X X X

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਏ. 9.7.92 ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੰਦਾਮਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਯਾਨੀ ਉਹ ਨੀਤੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਬੀ. ਜਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, "ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ, (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਮੰਦਾਮਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ। " ਅਤੇ

ਸੀ. ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

36.1. ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 09.07.1992 ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

36.2. ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"**6.** ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 433 ਅਤੇ 433ਏ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 432(7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਉਰਫ਼ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 17 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ 2019

XXX XXX XXX

10. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਧਰਨ ਉਰਫ਼ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਕੇ ਧਾਰਾ 432 (7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ, ਸਮੀਕਰਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ', ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 433 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

11. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 432(7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ (ਰਾਜ) ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) 06 ਅਗਸਤ, 2004 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 432 (7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਰਹੀ।

12. ਨਿਰਵਿਵਾਦ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਬੰਬਈ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 5 ਅਗਸਤ, 2013 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਾਇਰ 2013 ਦੇ ਨੰਬਰ 305 ਨੇ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ.

13. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 (7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 432(7) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

14. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਪਰਿਪੱਕ ਰਿਹਾਈ ਸਮੇਤ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। 17 ਜੁਲਾਈ, 2019 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

16. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 9 ਜੁਲਾਈ, 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹੈ।

36.3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

(i) ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2004 ਦੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 192 ਵਿੱਚ 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰ. 161 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। , 06.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ।

(ii) ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ ਨੇ 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 634 ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਕਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ 21.01. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। 2008.

(iii) ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਨੇ 2013 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 305 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ 05.08.2013 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋ

ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਸਹਿ- ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ। ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

(iv) ਕਿ ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ (ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ) ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਰ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਦੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(v) ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਸਮੇਤ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(vi) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3) ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 17.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ।

(vii) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।

36.4. ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲ 4 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ;

(ii) ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ;

(iii) ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 17.07.2019 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(iv) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਜਿਸਨੇ ਇੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ-

(ਏ) ਉਸਨੇ 01.08.2019 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ;

(ਬੀ) ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 14.08.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ;

(ਸੀ) ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਮੁੰਬਈ ਨੇ 03.01.2020 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ;
(ਡੀ) ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ 03.02.2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ,
(ਈ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਾਹੋਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 19.02.2020 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(v) ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 17.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

(vi) ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ

ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 17.07.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(vii) ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ) ਮਿਤੀ 06.08.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 432 (7) ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਰਹੇਗੀ। ਵਿਧੀ।" ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ।

(viii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 05.08.2013 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2013 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 305 ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(ix) ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀੜਤ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਆਫ 2022 ਵਿੱਚ - ਨੇ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(x) ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ "ਇਪਗਨਡ ਆਰਡਰ" ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾਂ ਹਮਲਾਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਯਾਨਿ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(xi) ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਰਮੇਸ਼ ਰੂਪਾਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 305 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ " ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ" ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

(xii) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 17.07.2019 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(xiii) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 432 (7) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ,

ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ।

(xiv) ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 452 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਠੋਸ ਜਾਂਚਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) CrPC ਮੁਢਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ "ਓਵਰਰਾਈਡ" ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ "ਅੱਗੇ ਓਵਰਰਾਈਡ" ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਕਿ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ

ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਤੇ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ|

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 01.02.2013 ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 432 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਆਫੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 08.05.2013 ਨੂੰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 20.11.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮਿਤੀ. 01.02.2013, ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“... ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰ.ਜੇ.ਐਲ.ਕੇ./3390/ਸੀ.ਐਮ./16/ਭਾਗ/2/ਜੇਮਿਤੀ 09.07.1992 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਐਸ ਆਰ ਐਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੰਬਰ 1, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 23.01.2014 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ-1 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ

ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਲਾਜ਼ IV (ਏ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

(ਏ) ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲ ਲਈ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਕੈਦੀ।

X X X

(ਡੀ) ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ।

(xv) ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 23.01.2014 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 09.07.1992 ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ 23.01.2014 ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(xvi) ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 09.07.1992 ਦੀ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2014 ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ|

36.5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ 09.07. ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਭਾਵ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। .1992

37. ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 01.08.2019 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ

ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਕਹੋਲਡਰਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ; ਡਾਇਰੈਕਟਰ - ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ - ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ।

38. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ 17.07.2019 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਛੱਡੋ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ, ਉਸਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ 01.08.2019 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਰਾਏ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਈ ਗਈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹਾ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

39. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 9 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

39.1. ਜਦੋਂ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ

ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਏ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੌਰਾਨ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਰੋਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

39.2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

40. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

41. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਦਮਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖੇਡੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 135 ਆਫ਼ 2022 ਵਿੱਚ 13.05.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

42. ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਹੈ। ਐੱਸ.ਪੀ.ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ, (1994) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ("ਐੱਸ.ਪੀ.ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ") ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, “ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ, ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਰਸ ਅਸਟੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੀਸਲੇ, (1956) 1 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ 341 ("ਲਾਜ਼ਰਸ ਅਸਟੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ") ਰਾਹੀਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

43. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ, (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481 ("ਪ੍ਰਭੂ") ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਅਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ (fraus et jus nunquam cohabitant)। ਇਹ ਅਧਿਕਤਮ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾਕਾਰ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਕ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਅਤੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਬੇਲੋੜਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

43.1. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਉਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਝੂਠੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (i) ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ, ਜਾਂ (ii) ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ (iii), ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠ। ਜਦੋਂਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਮੱਗਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਫਾਇਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

43.2. ਵਿਚ ਕੇ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ, (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ481 ("ਕੇ. ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ"), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਸਧਾਰਨ, ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੁਪਾਏ ਜਾਂ ਦਬਾਏ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"**38.** ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਪਟਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਧਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਾ, ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖੁੱਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ। ਉਸਨੂੰ "ਛੁਪਾਓ ਅਤੇ ਭਾਲਣ" ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ "ਚੁਣ ਅਤੇ ਚੁਣਨ" ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਬਾਉਣ (ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣ) ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ (ਛੁਪਾਉਣ) ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ (ਸਹੀ) ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤੱਥ ਨਹੀਂ"।

39. ... ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਵਕਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜੁਗਲਬੰਦੀ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਚਲਾਕੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨਿਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

43.3. ਕੇ. ਜੈਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1194 ("ਕੇ. ਜੈਰਾਮ") ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੀ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਫੋਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੰਗਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਖਾਰਿਜ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਉਚਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। . ਉਹ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਅਸਾਧਾਰਣ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

43.4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਆਰ.ਗਵਈ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 2022 ਸੈਕਸ਼ਨ 4705 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਐਸ.ਪੀ.

ਚੇਂਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

44. ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਮਿਰਾਜਕਰ ਦੇ ਨੈਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 32.

44.1. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, (1991) 4 ਐਸਸੀਸੀ 139 ("ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ"), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਸਹਾਏ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਥੌਮਨ, ਜੇ. ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ) ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਦਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਤਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। 'ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਯੋਗ' ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ 'ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ' ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ। ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ, "ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ (ਕੀਮਤ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ "ਸੇਲ ਟੈਕਸ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ (ਕੀਮਤ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਗਈ "ਵੇਂਡ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ" ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਥੋਪਣਾ, ਲਿਸਟ । ਦੀ ਐਂਟਰੀ 52 (ਸੂਚੀ ।।। ਦੀ ਐਂਟਰੀ 33 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਵੈਂਡ ਫ਼ੀਸ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਫ਼ੀਸ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਫ਼ੀਸ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰੋ-ਕੋ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਦਯੋਗ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1951 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ " ਆਈ ਡੀ ਆਰ ਐਕਟ, 1951") ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਲਾਇਸੈਂਸ, ਪਰਮਿਟ, ਵੰਡ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਨਿਪਟਾਰੇ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਕਬਜ਼ਾ, ਵਰਤੋਂ, ਖਪਤ, ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼, ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਈ, ਕਿ ਸੂਚੀ ।। ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈ ਡੀ ਆਰ ਐਕਟ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਮ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦਾ ਆਮ ਹਵਾਲਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸੀ।

ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਿ (1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 109 (ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, "ਕੀ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀ। ਸੂਚੀ ।। ਵਿੱਚ 8 ਪੀਣ ਯੋਗ ਸ਼ਰਾਬ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਚੀ ।। ਦੀ ਐਂਟਰੀ 8 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਯੋਗ ਸ਼ਰਾਬ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਚੀ ।। ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਟੈਕਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ 'ਸੂਚੀ । ਦੇ ਐਂਟਰੀ 92-ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ' ਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 86 ਵਿੱਚ, ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ।। ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 51 ਜਾਂ 8 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ "ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ" ਜਾਂ "ਵੈਂਡ ਫੀਸ" ਜਾਂ "ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਫੀਸ" ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ. ਇੰਦਰਾਜ਼ 52 ਸੂਚੀ ।। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੀਸ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਂਟਰੀ 52 ਸੂਚੀ ।। ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ "ਉਸ ਵਿੱਚ ਖਪਤ, ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਟੈਕਸ"

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪੂਰਵ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਨਿਰੀਖਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 52 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਜਦੋਂ ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੀਸ ਵਸੂਲਣ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 52 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਈ ਡੀ ਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18-ਜੀ, ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 33 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 92-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀ ਟੈਕਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ II ਦਾ ਘੇਰਾ ਉਸੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ (ਪੈਰਾ 86 ਵਿੱਚ) ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਆਈ ਡੀ ਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਲ ਨਿਯੰਤਰਣ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੇੜੀ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਮਹਿਜ਼ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਫੀਸ ਜਾਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 51 ਜਾਂ ਐਂਟਰੀ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ|

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹਨ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬੰਧਨਯੋਗ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਲਕੋਹਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਚੁੱਪ ਦਾ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਅਤੇ ਸਬ ਸਾਈਲੈਂਟੀਓ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨਕਿਊਰੀਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਹੈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਜਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਪ੍ਰਤੀ ਰੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ., (2004) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 387 (ਪੈਰਾ 23) ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

44.2. ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਸਬਸੀਲੈਂਟਿਓ ਦਾ ਨਿਯਮ। ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਉਪ-ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488

45. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ। ਅਸੀਂ ਸਿੰਥੇਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸਬ-ਸਾਈਲੈਂਟਿਓ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੀ, ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰ. 491 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

46. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ। , ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1) ਨੂੰ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ;

(ii) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਇੱਕ ਰੱਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਐਸਟੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

47. ਬਿੰਦੂ ਨੰ.3 ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 4 : ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ?

48. ਅਸੀਂ ਮੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ।

48.1. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ 01.08.2019 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ-ਜੇਲ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅੱਗੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

48.2. ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 13.05.2022 ਨੂੰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 135 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਵ 26.05.2022 ਨੂੰ, ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। 09.06.2022 ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਡੀਜੀ ਅਤੇ ਆਈਜੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, (i) ਏਡੀਜੀ ਅਤੇ ਆਈਜੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 18.08.2021 ਅਤੇ 09.06.2021 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ [ਗੋਵਿੰਦ ਭਾਈ ਅਖਮ ਭਾਈ ਨਾਈ (ਰਾਵਲ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ] ਅਤੇ (ii) 18.08.2021 ਨੂੰ [ਵਿੱਚ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮਾਮਲਾ]।

48.3. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ 28.06.2022 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ 11.07.2022 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 10.08.2022 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

48.4. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ:

"ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ
ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ ਜੇ.ਐਲ.ਕੇ / 83202/2978/ ਜੇ
ਸਕੱਤਰੇਤ ਹਾਊਸ, ਗਾਂਧੀਨਗਰ,
ਮਿਤੀ: 10/08/2022।

ਹਵਾਲਾ:

(1) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ: 13/05/2022, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰ.135/2022।

(2) ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ/ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ: 17/06/2022 ਨੰ:- ਜੇ.ਯੂ.ਡੀ /14 ਸਾਲ/2/4754/2022।

(3) ਵਿਭਾਗ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ: 09/7/1992, ਨੰ.ਜੇ.ਐਲ.ਕੇ./3390/ਸੀ.ਐਮ./16/ਭਾਗ-2/ਜੇ.

(4) ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ: 11/07/2022, ਨੰ. 15/05/2022/ ਜੇ.ਸੀ –II

::ਅੱਗੇ::

ਸ੍ਰੀ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ, ਗੋਧਰਾ ਸਬ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ। ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435(1)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਸਥਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 28/06/2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੱਤਰ ਸੰਦਰਭ (4) ਤੋਂ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਸਬੰਧੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ।

::ਆਰਡਰ::

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 443 (ਏ) ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ.

::ਸ਼ਰਤਾਂ::

(1) ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਜੇਲ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਜੇਲ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ

ਜੇਲ੍ਹ ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ।

---ਐਸਡੀ---

(ਮਯੂਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ)

ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ

ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ।''

48.5 ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੋਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਸਟੀਰੀਓਟਾਈਪਡ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਇਲਡ ਆਰਡਰ ਹਨ।

48.6 ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਏ) ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੱਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ:

XXX XXX XXX

8.3 (iii) ਕੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 432 ਅਤੇ 433 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 72 ਅਤੇ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ?

8.4 (iv) ਕੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(7) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਹੈ?

8.5 (v) ਕੀ ਧਾਰਾ 432(7) ਅਧੀਨ ਦੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

8.6 (vi) ਕੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 432(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

8.7 (vii) ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 435(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਮਸ਼ਵਰੇ" ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਸਹਿਮਤੀ"?

(i) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 432(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸੂਓ ਮੋਟੋ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ਬੀ) ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਗਦੀਸ਼। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ "ਤਿਉਹਾਰਾਂ" ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸਮੂਹਿਕ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ

ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਿਤ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(i) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਫੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਫਸੈੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਲ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ "ਵਾਧੂ" ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਸਿਰਫ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ:

"**77.5.** ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਠੋਸ ਜਾਂਚਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

77.6 ਸੈਕਸ਼ਨ 432 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ "ਵਾਧੂ" ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ। ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ), ਧਾਰਾ 432 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅੰਕੜਾ ਹੈ।

77.7. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 432 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਇ (ਕਾਰਨ ਸਮੇਤ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਥੋਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

(ਸੀ) ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ., ਜੇ., (ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ) ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਾਜਬ। ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ:

i. ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ?

ii. ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

iii. ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?

iv. ਕੀ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਮਕਸਦ ਹੈ?

v. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ।

(i) ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਕੈਨੀਕਲ ਜਾਂ ਸਟੀਰੀਓ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਚੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਕਵੇਂ ਤਰਕ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਡੀ) ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ (ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2) ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 'ਕੈਦ. ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ. ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਬਿਡਲ, ਵਾਰਡਨ ਬਨਾਮ ਪੇਰੋਵਿਚ, 274 ਯੂ.ਐੱਸ 480 (1927) ("ਬਿਡਲ") 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੋਮਜ਼, ਜੇ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਫੀ ਦੇ ਤਰਕ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ:

"...ਸਾਡੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਫ਼ੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਕੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ..."

(i) ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ (ਯੂ.ਕੇ.) ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਾਜ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਦਇਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ। ਇਹ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। . ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਤੋਂ, ਮਾੜੂ ਰਾਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਰੰਗ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1989) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 204 ("ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ")।

(ii) ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਇੱਕ ਮਾਫ਼ੀ/ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਾਫ਼ੀ/ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਢੁੱਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ

ਕਿ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 72 ਜਾਂ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iii) ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਹੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਪਾਡੀਆ, ਜੇ., ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਵੇਕਲੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(iv) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਈ) ਮਨਸੁਖਲਾਲ ਵਿਠਲਦਾਸ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 622 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ; ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 72 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

i. ਕਿ ਆਰਡਰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

ii. ਕਿ ਆਰਡਰ ਗਲਤ ਹੈ;

iii. ਕਿ ਆਰਡਰ ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

iv. ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

v. ਕਿ ਆਰਡਰ ਮਨਮਾਨੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।

(ਐੱਫ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ ਵਿਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸੈੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਫੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਭਿਆਸ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ, ਉਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਤੀਆ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜੀ) ਰਾਜਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

48.7.ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ:

(ਏ) ਜਗਦੀਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਵਾਨ, (1999) 7 ਐਸਸੀਸੀ 355 ("ਬਲਵਾਨ") ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਿੰਘ, (2009) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 268 ("ਭੂਪ ਸਿੰਘ") ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ, ਉਹ ਨੀਤੀ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਉਹ ਨੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੇਸ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸਮੇਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਵੋਤਮ ਮਹੱਤਵ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਫ਼ੀ ਨੀਤੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਦੋਂ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"**46.** ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੰਮ ਸੀ; ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ; ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਲਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ।

(i) ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਜੁੜਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਦਾਰ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

48.8. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

(ਏ) ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 75 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਅਥਾਰਟੀ ਕਿ ਜੇਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਨਮਾਨੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

"**10.** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1989) 1 ਐਸ.ਐਸ.ਸੀ. 204 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਅਤੇ 161 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮੁਢਲੇ ਅੰਗਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ:

"ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1981) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 107 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ 161 ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਯੋਗ ਖੇਡ ਦੇ ਗਾਰੰਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਪਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸ ਲਈ, ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਫੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਪਟਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਉਤਪਾਦ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ ਇਸ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰੇਖਾਂਕਿਤ)

(ਬੀ) ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 306 ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 324, 325 ਅਤੇ 326 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ (ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ) ਲਗਭਗ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਸਨ ਅਤੇ 25 ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 13.07.1988 ਅਤੇ 29.07.1998 (ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਗਾਤਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ) ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਤੀ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸਾਢੇ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਕਤ ਪਹੁੰਚ

ਗਲਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(i) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਫੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਸਨ।

(ਸੀ) ਸਤਪਾਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਢਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਆਦ ਵੀ ਕੱਟੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

49. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ 'ਤੇ ਜੋ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਖਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ, ਭਾਵ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਵਿਗੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੰਗੀਨ ਅਭਿਆਸ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਭਿਆਸ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੜੱਪਣ ਕਰਕੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

49.1. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ ਨੰ.3।

50. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣਾ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੜੱਪਣ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ?

50.1. ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ ਸੱਤਾ ਹੜੱਪਣ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 135 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 13.05.2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ

ਸਮੇਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 (ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਹੈ) ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੜੱਪਣ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

50.2 ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 135 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਨੰ.3. ਜੇਕਰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੜੱਪ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਅਯੋਗ ਹੈ।

50.3 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖੋ:-

ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 16.12.2003 ਦਾ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੂਜਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

2003 ਦਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 118, ਮਿਤੀ 16.12.2003 - ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ;

"ਆਰਡਰ

"ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਵੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ।

ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰੇ।

ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਚੀ।"

2004 ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 192, ਮਿਤੀ 06.08.2004 - ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ;

ਆਰਡਰ

"ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 161 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਣ ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਚੌਥੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਆਰ ਸੀ ਜ਼ੈਡ/ਐਸ/2004, ਐਸ.ਸੀ.ਬੀ.) ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤਭਾਈ ਚਤੁਰਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਾਦਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ।"

[2024] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

2019 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 727-733, 23.04.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ - ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

“ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਬਿਲਕਿਸ ਯਾਕੂਬ ਰਸੂਲ, 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤਿਰਿਕਤ ਤੱਥ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੂਕ ਅਤੇ ਬੇਵੱਸ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹਿਤ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਨਾਥ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਗੁਆ ਕੇ, ਐਨਜੀਓਜ਼ ਦੇ ਚੈਰਿਟੀ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਆਮ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 50,00,000/- ਰੁਪਏ (ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਹੀ ਸ਼ਨਾਖਤ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ

ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕਰੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

50.4 ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸੀ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। 13.05.2022 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਿਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 432 (7) ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

50.5 ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ, ਸਾਡੇ

ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਮਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਥੇ ਨੰਬਰ 3. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਲਾਸਿਕ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2): ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ:

51. CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਕਿ ਕੀ, ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

52. ਸਿੱਖੀ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਮੁੰਬਈ, ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ।

52.1. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ "ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ:

(i) ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਇ (ਕਾਰਨ ਸਮੇਤ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਮਾਫ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਥੋਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

(ii) ਅੱਗੇ, ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਾਇ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਮੋਟੂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(iii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਵਿਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 61 ਅਤੇ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਦੇ ਪੈਰੇ 148 ਅਤੇ 149 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 25 ਅਤੇ 26 ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧੀਨ:

"**25.** ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ 'ਸਹੀ' ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਸਮੀਤਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

26. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਧਾਰਾ 432 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਜੱਜ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਏ ਇੱਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ

ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਦੁਰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਫੀ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਢੁਕਵੇਂ ਤਰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰਾਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ। ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਦੁਰਗ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

52.2. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ "ਸ਼ੱਲ" ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ –

(i) ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਲਈ, ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ;

(ii) ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ;

(iv) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

52.3. ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉੱਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀ ਇਹ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

52.4. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 - ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ 17.07.2019 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੇ ਰਾਏ ਮੰਗੀ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ.135 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਦਾਹੋਦ ਵਿਖੇ ਸਥਾਨਕ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਦਾਹੋਦ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਏ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਾਹੋਦ ਵਿਖੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

52.5 ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਕਦੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਹੋਦ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। .3 ਤੋਂ 13 ਹੋਈ; ਅਤੇ, ਦੂਸਰਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

52.6 ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ 01.08.2019 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ. -ਪਰਿਪੱਕ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.), ਸਿਟੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਰਾਏ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ

ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 11.04.2008 ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਅਹਿਮ ਰਾਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ 11.04.2008 ਦੇ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨੀਤੀ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਅਰਥਾਤ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ (ਸੀਬੀਆਈ), ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੋਧਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਮਹਾਲ ਦੀ ਰਾਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਏ.ਐਸ.ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਰਾਏ ਵੀ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਏ ਹੈ, ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਦਾਹੋਦ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ।

53. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਦਾਹੋਦ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਵੀ, 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ:

54. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

54.1. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਨੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

54.2. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ:

(ਏ) ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2007) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243 ("ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ") ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ.

(i) ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ,

ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 40 ਤੋਂ 42 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 63 ਤੋਂ 70 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੇਨੇਰਾ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਨਾਲ. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ. ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਸ਼ਰਦ ਹੀਰੂ ਕੋਲਾਂਬੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 718 ("ਸ਼ਰਦ ਹੀਰੂ ਕੋਲਾਂਬੇ") ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਦਾ. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 24 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅੰਦਰ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਸਾਰੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ", ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਮੂਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚੱਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਵਾਕ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ।

(i) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਲਿਤ, ਜੇ. (ਉਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇੱਕ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਕ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੇ ਡਿਫਾਲਟ ਵਾਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਸਲ ਵਾਕ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੂਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ। ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਰੋਧਕ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਾ ਨੁਸਖ਼ਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਡਿਫਾਲਟ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੂਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਭੁਗਤਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

(ਸੀ) ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਾਨ ਮਹਿਬੂਬਖਾਨ ਪਠਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 570 ("ਸ਼ਹਿਜਾਦਖਾਨ ਮਹਿਬੂਬਖਾਨ ਪਠਾਨ"), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਦਾਸ਼ਿਵਮ, ਜੇ. (ਉਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਮਾਫੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ।

54.3. ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੱਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੈਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

54.4. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਖਿਆ 3 ਤੋਂ 13 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਥੇ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ

ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਤੱਥ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਰਫ਼ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਕੱਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਛੋਟ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

55. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(ਏ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ) ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਬੀ) ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433ਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ।

(ਸੀ) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 432(2) ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ

(i) ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਲਈ, ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ;

(ii) ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਰਾਏ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਠਜੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iv) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(ਡੀ) ਇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਈ) ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਨਾਸਕਰ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, -

(i) ਕੀ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

(iii) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?

(iv) ਕੀ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਲਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ?

(v) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ।

(ਐੱਫ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 435 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਜੀ) ਜੇਲ੍ਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਉਹ ਜੱਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ।

(ਐੱਚ) ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਆਈ) ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(i) ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ii) ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਾੜਾ ਹੈ;

(iii) ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(iv) ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(v) ਕਿ ਆਰਡਰ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:

56. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸੰਖੇਪ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ:

ਏ) ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਬੀ) ਕਿਉਂਕਿ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 491 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32

ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਵਾਲ, ਕੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੀ) CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 432 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 432 (7) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 13 ਇੱਥੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਡੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 13.05.2022 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਦਮਨ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। (suppressio veri, suggestio falsi) ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

i) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ ਆਰ ਐੱਲ) ਨੰ. 491 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਧਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ 10.08 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। 13.05.2022 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ 2022।

ii) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, (ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੀ ਮੁਆਫੀ) ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਈ) ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 10.08.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ:

i) ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੁਆਫੀ

ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ii) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ 09.07.1992 ਦੀ ਨੀਤੀ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

iii) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਉਹ ਰਾਏ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਮੁੰਬਈ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਹੈ, ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਾਹੋਦ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

iv) ਇਹ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਦਾਹੋਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ, ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

56.1. ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 5 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਬਿੰਦੂ ਨੰ.5: ਕੀ ਹੁਕਮ?

57. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 4 ਤੋਂ 13, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ 10.08.2022 ਦੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3. ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ 10.08.2022 ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 10.08.2022
ਤੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ

ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

58. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਾਂਝਾ ਜਾਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 10.08.2022 ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਤ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਵਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

59. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 491 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਬੰਧਤ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਵਕੀਲ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 10.08.2022 ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

60. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹੈ: ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਦੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿਚ
ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?

61. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕੀ ਬੋਲਿਆ ਹੈ।

62. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੱਖੇਗੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਗਤ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

63. ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਹੋਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੂਲ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ

ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਖਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਥੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੀਕਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

64. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਇਸਦਾ ਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਤੱਤ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖ, ਸਨੇਹ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ।

65. ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਢੰਗ ਨਿਰਵੈਰ, ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ

ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਰਗੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੁਝ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਡਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਏਡੀਐਮ, ਜਬਲਪੁਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਐਚਆਰ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ"।

66. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਨਿਆਂ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗਾ।" (ਸੂਰਿਆ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 222 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ)

67. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਢਿੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਭਿਆਸ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ "ਨਿਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਪੈਲਿੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇਣਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

68. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮਾਜ
ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ
ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਨਮਾਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

69. ਇਸੇ ਰੰਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰੱਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਪੀਲ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਖੋਖਲੇ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਾਂਝੀ' ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਉਨਾ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਨ (ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪੈਰੋਲ ਅਤੇ ਫਰਲੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ)। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਝੁਕਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 13 ਦੀ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

70. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਖਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 13 ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ:

71. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

ਏ. 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ ਆਰ ਐੱਲ) ਨੰ. 491 ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਬੀ. ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੀ. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

72. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ **ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:**

2022 ਦਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐੱਲ) ਨੰਬਰ 491 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ;

ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE